

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

นโยบายของรัฐที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับการท่องเที่ยว โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวส่งเสริม โดยการประชาสัมพันธ์ให้ทั้งคนในประเทศและคนในต่างประเทศนิยมมาเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น รัฐบาลได้มีการปรับปรุงและพัฒนาด้านความพร้อมของด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ทั่วประเทศอย่างค่อเนื่อง ทำให้รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งถือว่าเป็นรายได้ส่วนหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ จึงทำให้แต่ละจังหวัดต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายดังกล่าว

จังหวัดเชียงรายถือว่าเป็นจังหวัดในภาคเหนือที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่เก่าแก่และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นเอกลักษณ์ของเมืองเหนือจากการที่มีสภาพภูมิศาสตร์ ประกอบด้วยหุบเขาและสภาพของการรายล้อมด้วยเทือกเขาที่มียอดสูงต่ำสลับซับซ้อนกัน โดยมีสภาพอากาศที่เย็นสบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูหนาวจะมีทัศนียภาพที่สวยงามเป็นอย่างมาก ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมมาเที่ยวในช่วงนี้เป็นพิเศษเช่นกันตามรายละเอียดจากตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาจังหวัดเชียงรายของปี พ.ศ.2540-2545

นักท่องเที่ยว	เดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม					
	พ.ศ.2545	พ.ศ.2544	พ.ศ.2543	พ.ศ.2542	พ.ศ.2541	พ.ศ.2540
ชาวไทย (คน)	661,370	654,351	688,995	640,232	667,609	681,563
ชาวต่างชาติ (คน)	352,576	363,401	361,843	324,830	297,051	261,162

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545)

จากตารางที่ 1.1 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเชียงรายในแต่ละปีมีประมาณ 1 ล้านคน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยมีสัดส่วนร้อยละ 65 ของนักท่องเที่ยว

เที่ยวทั้งหมดในแต่ละปี สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ทั้งนี้เป็นเพราะนโยบายของรัฐที่รณรงค์ให้ประชาชนคนไทยเที่ยวในประเทศมากขึ้น ด้วยพื้นฐานศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายสามารถนํารายได้เข้าสู่จังหวัดจำนวนหลายพันล้านบาทต่อปี พิจารณารายละเอียดจาก ตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 รายได้ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย และระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ.2545

รายการข้อมูล	ปี พ.ศ. 2545		
	ไทย	ต่างประเทศ	รวม
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว(วัน)	3.10	3.02	3.07
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน	2,501.39	3,007.64	2,674.29
-นักท่องเที่ยว	2,546.32	3,047.58	2,720.61
-นักท่องเที่ยว	1,920.34	2,177.63	2,009.82
รายได้ (ล้านบาท)	5,288.12	3,263.55	8,551.67
-นักท่องเที่ยว	5,189.91	3,226.60	8,416.51
-นักท่องเที่ยว	98.21	36.50	135.16

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545)

ตามรายละเอียดจากตารางที่ 1.2 เห็นได้ว่าระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 3 วัน ส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากกว่าชาวไทยซึ่งโดยรวมแล้วค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันประมาณ 2,700 บาท และรายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวของปี พ.ศ. 2545 ประมาณ 8,600 ล้านบาท จึงถือได้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของจังหวัดเชียงราย ทั้งนี้ก็เป็นผลมาจากความโดดเด่นและคุณภาพของสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย

โครงการพัฒนาคอยดุงก็เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายที่ได้รับความนิยมอย่างสูงเพราะเป็นสถานที่ที่สวยงามมีความโดดเด่นเฉพาะตัว คอยดุงมีลักษณะที่มีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น พระธาตุดอยดุงปฐมเจดีย์แห่งล้านนาซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนชาวไทย พม่า และลาว อีกทั้งพระตำหนักคอยดุงที่ประทับของ

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีหรือสมเด็จพระย่าแม่ฟ้าหลวงของปวงชนชาวไทย ซึ่งพระตำหนักคอยตุงเป็นการผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมล้านนากับบ้านพื้นเมืองของสวิตเซอร์แลนด์เป็นบ้านไม้ซุงที่กลมกลืนโดยเน้นความเรียบง่ายและการใช้ประโยชน์ได้ดี ลักษณะเด่นของพระตำหนักอยู่ที่กาแล และเชิงชายแกะสลักลายเมฆไหลรอบพระตำหนัก ภายในห้องพระโรงจะเห็นเพดานดาวทำด้วยไม้สนแกะสลักกลุ่มดาวในระบบสุริยจักรวาล สำหรับสวนแม่ฟ้าหลวงที่มีไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวหลากชนิดหลากสีสน โดยได้รับการออกแบบให้สวยงามตลอด 365 วัน ประกอบกับประติมากรรมเด็กยืนต่อตัวโคดเด่นอยู่กลางสวน ซึ่งได้รับการพระราชทานชื่อว่า “ความต่อเนื่อง” และยังขยายพื้นที่อีกเป็นสวนหิน สวนน้ำ สวนป่าลุ่มรวมเนื้อที่สวนแม่ฟ้าหลวงทั้งหมด 25 ไร่ อีกทั้งสวนแม่ฟ้าหลวงยังได้รับรางวัล พาด้า โกลด์ อะวอร์ด (PATA GOLD AWARDS) ประจำปี 2536 ของสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคแปซิฟิก ในนามประเทศไทย ประเภทรางวัลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งในโครงการพัฒนาคอยตุงถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งประกอบด้วยแหล่งทดสอบรวบรวมพันธุ์ไม้หลากสีหลายชนิด เช่น หน้าวัว เยอบีร่า เลเทอร์ ลิฟเฟิร์นซึ่งเป็นไม้เศรษฐกิจรวมทั้งการเพาะเห็ดหอมได้ตลอดปีสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและส่งออกเป็นรายได้เข้าสู่ประเทศอีกด้วย สำหรับคอยตุงจึงเป็นอีกยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว แหล่งหนึ่งเป็นทั้งสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นแหล่งท่องเที่ยวของประชาชนและเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าด้านพืชพันธุ์ไม้นานาชนิด เป็นแหล่งก่อให้เกิดรายได้ การจ้างงาน และการพัฒนาพื้นที่บริเวณใกล้เคียงเป็นแหล่งสนับสนุนด้านสวัสดิการของสังคมของประเทศ ตามสภาพของวงจรการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคอยตุงจะเป็นแหล่งสำคัญในการรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากจากคุณประโยชน์ดังกล่าว อีกทั้งจากการศึกษาของวรัญญา (2545) ได้ศึกษาสาเหตุในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวคอยตุง พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตัดสินใจมาเที่ยวคอยตุงนั้นเนื่องจากคอยตุงมีปัจจัยทางกายภาพที่พร้อม มีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม มีความร่มรื่น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานอันได้แก่ ถนนหนทางที่กว้างขวาง มีน้ำ ไฟฟ้า สาธารณูปโภคพร้อม ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย ฉะนั้น ปัญหาที่ติดตามมาคือผลกระทบจากการท่องเที่ยวก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและปัญหาทางด้านสังคม เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมาประกอบด้วยการลงทุนสร้างถนน ลานจอดรถ บ้านพัก การจัดการโครงการพัฒนาคอยตุงจึงควรทำการพัฒนาอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมติดตามมา คำถามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ต้องการทราบถึงมูลค่าอันหนาของการของสถานที่ท่องเที่ยวโครงการพัฒนาคอยตุงว่าต้นทุนและผลประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวเป็น

อย่างไร เพื่อที่จะได้นำผลจากการศึกษามาเป็นข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อประกอบการตัดสินใจของภาค รัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลสถานที่ท่องเที่ยว อีกทั้งยังช่วยในการกำหนดนโยบาย และทิศทางการใช้ประโยชน์จากพื้นที่และร่วมกันอนุรักษ์สถานที่ที่มีมูลค่าเหล่านี้ไว้ด้วย เพราะถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าและมีประโยชน์นันทนาการต่อผู้ที่มาเยี่ยมชมอย่างสูง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์เส้นอุปสงค์ของการท่องเที่ยวด้านนันทนาการของโครงการพัฒนาออยตุง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

1.2.2 เพื่อประเมินมูลค่าคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านนันทนาการของโครงการพัฒนาออยตุง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาเชิงทฤษฎีและ/หรือเชิงประยุกต์

1.3.1 เพื่อเป็นข้อมูลเชิงวิชาการในการศึกษาเส้นอุปสงค์ของการท่องเที่ยวด้านนันทนาการของโครงการพัฒนาออยตุง สำหรับเป็นประโยชน์แก่ภาครัฐและภาคเอกชนในการวางแผนด้านนโยบายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาออยตุง

1.3.2 สามารถทราบมูลค่านันทนาการของโครงการพัฒนาออยตุงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะนันทนาการใกล้เคียงกันโดยวิธีการส่งผ่านผลประโยชน์ (Benefit Transfer Method)

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตที่ศึกษาคือสถานที่ท่องเที่ยวในโครงการพัฒนาออยตุง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เนื่องจากโครงการพัฒนาออยตุงเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของจังหวัดเชียงรายที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบนในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในเชิงผสมผสานคุณลักษณะนันทนาการด้วยแนวทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร เป็นต้น ฉะนั้น การศึกษาในครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะมูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยตรงในด้านนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวที่มีต่อนักท่องเที่ยวเท่านั้น ดำเนินการโดยใช้วิธีการต้นทุนการท่องเที่ยวแบบส่วนบุคคล ตามแบบสถานที่เดียว ระยะเวลารวบรวมข้อมูลเท่ากับ 6 เดือน นับตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 ถึงมีนาคม พ.ศ. 2546 โดยจะเก็บข้อมูลจำนวน 400 ราย^{*}

* สูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1968) คือ $N / \{1 + [N(c^2)]\}$

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับแหล่งข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวโครงการพัฒนาออยตุง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ซึ่งใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง (Sampling Technique) คือวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสได้รับเลือกด้วยความน่าจะเป็นที่เท่ากันและใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในกรณีที่นักท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่มซึ่งจะเก็บเพียง 1 ตัวอย่างจากในกลุ่มเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการจะได้ข้อมูลซ้ำ โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง ส่วนแหล่งข้อมูลด้านทุติยภูมิ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์และสภาพทั่วไปของโครงการพัฒนาออยตุง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายจะรวบรวมจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงและหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved